

KLAIPĖDOS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2014 m. vasario 7 d.
Klaipėda

Klaipėdos apygardos administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Dalios Gumuliauskienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Remigijaus Armino ir Laimutės Jokubauskaitės, sekretoriaujant Živilei Račkauskienei, dalyvaujant pareiškėjo atstovui Nerijui Padegimui ir advokatui Vaidotui Rutavičiui, atsakovo Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Klaipėdos teritorinio padalinio atstovei Audronei Puzonienei, trečiojo suinteresuoto asmens Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijos atstovams Martinui Duobiniui ir Nijolei Piekieni, trečiojo suinteresuoto asmens Neringos savivaldybės administracijos atstovui Ramūnui Bartkui, 2014 m. sausio 20 d. viešame teismo posėdyje išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo Raimondo Daniūno skundą atsakovui Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Klaipėdos teritoriniam padaliniiui, tretiesiems suinteresuotiems asmenims Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijai ir Neringos miesto savivaldybės administracijai dėl Kultūros paveldo departamento Klaipėdos teritorinio padalinio 2013 m. spalio 23 d. sprendimo Nr. (7.12.-kl)2kl-2380 panaikinimo.

Teisėjų kolegija, išnagrinėjusi administracinę bylą,

n u s t a t ė:

pareiškėjas Raimondas Daniūnas skundu (b.l. 3-5) kreipėsi į Klaipėdos apygardos administracinį teismą, prašydamas panaikinti Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Klaipėdos teritorinio padalinio 2013 m. spalio 23 d. sprendimą Nr. (7.12.-kl)2kl-2380, kuriuo nepritarta sandėlio nugriovimo ir naujo pastato pastatymo adresu Preilos g. 39, Neringa, projektiniams pasiūlymams.

Pareiškėjas skunde nurodo, jog Neringos savivaldybės taryba 2000 m. rugsėjo 7 d. sprendimu Nr. 78 patvirtino žemės sklypo, esančio Preilos g. 39, Neringoje, detalų planą (toliau – ir Detalusis planas). Minėtas žemės sklypas priklauso valstybei, tačiau pareiškėjas yra dalies šio sklypo nuomotojas, t.y. dalyje sklypo esantys statiniai priklauso pareiškėjui. Pagal Detaliojo plano sprendinius buvo numatyta, kad kiemo rūšys ir sandėlis yra griaunami ir toje sklypo dalies vietoje numatyta statyti naują pastatą – vandens dviračių ir valčių nuomos punktą su kavine. Pareiškėjas, siekdamas įgyvendinti šiuos Detaliojo plano sprendinius, kreipėsi į atsakovą ir trečiuosius suinteresuotus asmenis, iš kurių gavo specialiuosius reikalavimus dėl kiemo rūšio ir sandėlio nugriovimo bei naujo pastato vietoje jų pastatymo. Teigia, jog atsižvelgiant į specialiuosius reikalavimus buvo parengti projektiniai pasiūlymai, kurie buvo pateikti pritarti atsakovui ir tretiesiems suinteresuotiems asmenims. Nurodo, jog Neringos miesto savivaldybės administracija pritarė projektiniams pasiūlymams, leidžiant pasirinkti bet kurį iš pateiktų pastato spalvinės gamos variantų, Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcija (toliau – ir KNP direkcija)

pritarė pastato spalvinės gamos 1 variantui, tačiau atsakovas atsisakė pritarti projektiniams pasiūlymams motyvuodamas tuo, kad toje vietoje negalima projektuoti ir statyti naujo pastato.

Mano, kad tokie atsakovo motyvai prieštarauja Detaliojo plano sprendiniams, kuriuose numatyta, kad kiemo rūsys ir sandėlis yra griaujami ir toje vietoje numatytas statyti naujas pastatas – vandens dviračių ir valčių nuomos punktas su kavine. Pažymi, kad Detalusis planas yra galiojantis, todėl jo sprendiniai yra privalomi visiems asmenims. Specialiuosiuose reikalavimuose atsakovas nurodė, kad projektuoti reikia senojo užstatymo pastatus, imituojančius 1 aukšto su mansarda tūrius su būdingomis tradicinėmis medžiagomis ir spalvomis. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2006 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. ĮV-183 patvirtino paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.12.01:2006 „Urbanistinės struktūros. Bendrieji reikalavimai“ (toliau – ir Tvarkybos reglamentas) 9 punktą, numatantį, kad konkretūs saugomų vietovių tvarkymo reikalavimai nustatomi tokios vietovės nuostatais individualiu apsaugos reglamentu bei teritorijų planavimo dokumentais. Pažymi, jog Detaliuoju planu numatyta vietoje dviejų senų sovietinių pastatų, juos nugriovus, pastatyti naują pastatą. Specialiųjų reikalavimų išdavimo momentu galiojo Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schema (toliau – ir Generalinis planas), kurio 1 priedo 14 punktą numatė, kad gyvenamųjų pastatų, aptarnavimo ir kitų objektų statybos, rekonstravimo ir restauravimo projektai turi būti rengiami vadovaujantis nustatyta tvarka patvirtintais Nidos, Preilos, Pervalkos, Juodkrantės, Alksnynės ir Smiltynės gyvenviečių bei apylinkių principiniais planais. Teigia, kad pateikti projektiniai pasiūlymai atitinka šiuos teritorijų planavimo dokumentus. Pažymi, jog Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 702 patvirtintas Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo planas (toliau – ir Tvarkymo planas) šiuo atveju negali būti taikomas, kadangi jis yra patvirtintas po specialiųjų reikalavimų išdavimo. Be to, net ir jį taikant, projektiniai pasiūlymai jam neprieštarauja, kadangi Tvarkymo plano 4.3 punktu numatyta, kad sunykusio istorinio užstatymo vietose atkuriamas buvęs užstatymas arba, kai nepakanka istorinių duomenų, jos gali būti užstatomos naujais statiniais, išlaikant vyravusį užstatymo pobūdį, pastatų išdėstymą, užstatymo tankį, gyvenamųjų ir ūkinių pastatų proporcijas, dydžius ir medžiagiškumą, naudojant būdingus puošybos elementus. Teigia, jog pagal Neringos savivaldybės bendrojo plano, patvirtinto Neringos miesto savivaldybės tarybos 2012 m. rugsėjo 21 d. sprendimu Nr. T1-164 (toliau – ir Bendrasis planas), Preilos urbanistinės struktūros brėžinį ir reglamentą, žemės sklypas Preilos g. 39 patenka į U1.2 teritoriją, kuri laikoma atnaujinančios apsaugos (G_{ER}) pagal Tvarkymo planą teritorija. Pagal Bendrojo plano Preilos kultūrinio paveldo apsaugos brėžinį, žemės sklypas Preilos g. 39 patenka į naujos statybos morfotipą MTn-1. Nurodo, kad pagal Bendrojo plano Preilos kultūros paveldo apsaugos reglamentą, šio morfotipo teritorijoje yra reglamentuojama nauja statyba, o Tvarkybos reglamentas nekilnojamiesiems kultūros paveldo objektams netaikomas. Pagal Tvarkymo plano 9.2.2. punktą, G_{ER} teritorija tvarkoma atnaujinimo ir kopijavimo priemonėmis pagrįstu būdu, atitinkančiu Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo numatytą tausojamo naudojimo režimą. Pagal Tvarkymo plano 9.2.2.3 punktą, šioje teritorijoje leidžiami tvarkybos darbai: tyrimai (taikomieji), remontas, avarijos grėsmės pašalinimas, konservavimas, pritaikymas, restauravimas, atkūrimas, šių darbų planavimas ir projektavimas. Nurodo, kad sovietiniais metais pastatytiems ir kitiems pastatams galimi remonto ir tvarkomieji statybos darbai, jeigu kultūros paveldo apsaugos specialusis planas arba Kuršių nerijos nacionalinio parko apsaugos reglamentas nenustato kitaip. Nei kultūros paveldo apsaugos specialusis planas, nei Kuršių nerijos nacionalinio parko apsaugos reglamentas nenustato draudimų šioje teritorijoje statyti naujus statinius, jei tai numatyta pagal teritorijų planavimo dokumentus. Priešingai, Kuršių nerijos nacionalinio parko apsaugos reglamento, patvirtinto 2002 m. rugpjūčio 10 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 439 (toliau – ir Apsaugos reglamentas), 41 punktą leidžia naujų rekreacinės paskirties pastatų statybą, jei tai numatyta detaliuosiuose planuose ir generaliniame plane (šiuo metu Tvarkymo plane). Nurodo, kad pagal Tvarkymo planą sklypas patenka netgi ne į G_{ER} teritoriją, kaip nurodoma Bendrajame plane, bet į G_{EP} teritoriją, kurioje pagal Tvarkymo plano 9.2.3.1 punktą, į šią teritoriją patenkantys sovietinių metų pastatai rekonstruojami arba griaujami, o pagal Tvarkymo plano

9.2.3.4 punktą Preiloje galima poilsio pastatų rekonstrukcija. Todėl mano, kad net ir pagal šiuo metu galiojančius reglamentus šioje teritorijoje yra leidžiama statyti naujus statinius, kurie imituotų senąją architektūrą ir atkurtų senąjį užstatymą, o pareiškėjo projektiniai pasiūlymai būtent tai ir atspindi. Teigia, jog šio fakto patvirtinimui buvo atlikti istoriniai tyrimai, kurių metu buvo nustatyta, kad toje teritorijoje anksčiau stovėjo du gyvenamieji namai su ūkiniais pastatais ir kiemo rūšys yra vienintelis išlikęs statinys, esantis savo istorinėje vietoje, tad projektiniai sprendiniai atitinka istorinio įvaizdžio koncepciją kurortinės – rekreacinės funkcijos tikslus.

Pareiškėjo Raimondo Daniūno atstovai Nerijus Padegimas ir advokatas Vaidotas Rutavičius prašo skundą tenkinti jame išdėstytų motyvų pagrindu.

Pareiškėjas apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką informuotas tinkamai, į teismo posėdį neatvyko.

Atsakovo Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Klaipėdos teritorinio padalinio (toliau – ir KPD Klaipėdos teritorinis padalinys) atstovė Audronė Puzonienė nesutinka su pareiškėjo skundu ir prašo jį atmesti atsiliepime išdėstytų motyvų pagrindu.

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Klaipėdos teritorinis padalinys atsiliepime (b.l. 27-31) nurodo, kad žemės sklypas ir pastatai, esantys Preilos g. 39, Neringoje, yra Preilos gyvenvietės kultūros vertybės pripažintos saugoti viešajam pažinimui ir naudojimui. Tvarkybos reglamento 9 punktas numato, kad visi saugomų vietovių tvarkymo darbai atliekami tik turint išsamius tyrimus, tikslus duomenis apie saugomos vietovės elementus. Nurodo, kad paveldo tvarkybos reglamento PTR 3.06.01:2007 „Kultūros paveldo tvarkybos darbų projektų rengimo taisyklės“, patvirtinto Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2007 m. birželio 4 d. įsakymu Nr. ĮV-329 (toliau – ir Taisyklės), 17 punkte įtvirtinta, kad statinių statybos, rekonstrukcijos darbai kultūros paveldo objektų teritorijose galimi tik pagrindus juos atliktų tyrimų (istorinių, urbanistinių) išvadų pagrindu. Teigia, kad prie prašymo pateikti pastato – kiemo rūšio rekonstravimo į valčių, vandens dviračių nuomos punktą su kavine ir pastato – sandėlio griovimo projektas bei urbanistiniai, istoriniai (archyviniai) tyrimai nepagrindžia, kad planuojamas statyti pastatas vietoje pastato – kiemo rūšio (unikalus Nr. 2398-0000-8040, statybos metai 1966) ir pastato – sandėlio (unikalus Nr. 2398-0000-8050) atstatomas vietoje istoriškai stovėjusio pastato. Todėl KPD Klaipėdos teritorinio padalinio nuomone, tokio statinio statyba prieštarauja Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 23 straipsniui, Tvarkybos reglamentui ir Taisyklėms. Nurodo, jog iš Tyrimų 16 punkto aiškiai matosi, kad dabartinis žemės sklypas Preilos g. 39 užima dviejų buvusių sklypų (posesijų) Preilos g. 9 ir Preilos g. 10 ribas, kad vietoje sklypuose stovėjusių gyvenamųjų namų pastatytas nebūdingas pamario etnoarchitektūrai sovietmečio statinys.

Mano, jog pareiškėjas negali įgyvendinti Detaliojo plano sprendinio – statyti pastato, nes jau Nekilnojamojo turto registro pažymoje nurodytas užstatytas žemės sklypo plotas Preilos g. 39 yra dvigubai didesnis (41.7 %) nei leidžiama Detaliojo planu. Nurodo, kad tai buvo konstatuota 2013 m. kovo 7 d. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktoriaus 2007 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. Į-282 sudarytos komisijos kultūros paveldo klausimais nagrinėti 2013 m. kovo 7 d. protokolo išrašu Nr. 13P-04. Atkreipia dėmesį, kad nė viename skundo priede nėra nuorodos kaip įgyvendinta, vykdoma bei projektiniais pasiūlymais numatyta veikla apskritai atitinka Detaliojo plano sprendinius. Pažymi, kad ši pastaba buvo nurodyta pareiškėjui 2013 m. kovo 25 d. KPD rašte Nr. (7.12)2-865 „Dėl statinio Preilos g. 39, Neringoje, rekonstrukcijos projektinių pasiūlymų“ atsakant į 2013 m. vasario 20 d. pareiškėjo prašymą.

Taip pat pažymi, jog nagrinėjamu atveju Tvarkybos planas yra ir turi būti taikomas, kadangi Statybos įstatymo 20 straipsnio dalyje yra imperatyviai nustatyta, kad statinio projektas rengiamas vadovaujantis teritorijų planavimo dokumentais. Patvirtinus Tvarkybos planą, Generalinis planas neteko galios. Pažymi, kad Preilos g. 39 žemės sklypas patenka į Preilos dalį, priskirtą GEp (Tvarkybos plano 9.2.3 punktas, 9.2.3.4 punktas) kraštovaizdžio tvarkymo zonai, kurioje galima esamų poilsio paskirties pastatų rekonstrukcija: tūrius skaidant ir projektuojant artimus tradicinių žvejo sodybos pastatų tūriams, proporcijoms, naudojant tradicines spalvas ir

medžiagas, galimas aukštingumas – 1 aukštas su mansarda, pastatai ne aukštesni kaip 8,5 metro. Šie aukščio apribojimai netaikomi rekonstruojant esamus pastatus pagal iki šio plano patvirtinimo teisės aktų nustatyta tvarka išduotus statybą leidžiančius dokumentus. Mano, kad projektiniai pasiūlymai neatitinka Tvarkymo plano sprendinių, t.y. projektiniais pasiūlymais nėra atkuriamos istorinės valdos (posesijos) ir formuojamos senosios žvejų sodybos sklype Preilos g. 39.

Taip pat nesutinka su pareiškėjo teiginiu, kad kultūros paveldo apsaugos specialusis planas, <...> nenustato draudimų šioje teritorijoje statyti naujus statinius, jei tai numatyta pagal teritorijų planavimo dokumentus. Teigia, kad 2011 m. lapkričio 25 d. Kultūros paveldo departamento direktoriaus įsakymu Nr. Į-393 „Dėl valstybės saugomos nekilnojamosios kultūros paveldo vertybės – Preilos gyvenvietės, Neringos m., nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimo“ yra pradėtas rengti specialusis planas, kurio planavimo tikslas – užtikrinti Preilos gyvenvietės ir jos teritorijos išsaugojimą bei Preilos gyvenvietės teritorijoje bei apsaugos zonoje taikomų reikalavimų įteisinimą; planavimo uždavinys – nustatyti (patikslinti) paveldosaugos reikalavimus ir konkrečių tvarkymo priemonių sistemą Preilos gyvenvietės teritorijoje bei apsaugos zonoje. Specialiojo plano dokumentas yra rengimo stadijoje, KPD Klaipėdos teritorinis padalinys vykdo šio dokumento organizatoriaus funkcijas, todėl mano, kad šiai dienai Preilos gyvenvietėje nėra galiojančio kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano. Pažymi, kad pareiškėjo teiginys, jog Preilos g. 39 teritorijai taikomi tausojo naudojimo režimo reikalavimai pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 13 straipsnio 4 punktą, neatitinka tikrovės, taip pat mano, kad projektiniai pasiūlymai prieštarauja Bendrojo plano reglamentuojamam užstatymo tankumui 20 %, nes Preilos g. 39 sklypo užstatymo tankumas yra 41,7 %.

Trečiojo suinteresuoto asmens Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijos atstovai Martinas Duobinis ir Nijolė Piekienė su pareiškėjo skundu sutinka atsiliepime nurodytais argumentais.

Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcija atsiliepime (b.l. 23-24) nurodo, kad atsisakymas nepritari sandėlio nugriovimo ir naujo pastato pastatymo adresu Preilos g. 39, Neringa, projektiniams pasiūlymams nėra teisiškai pagrįstas. Skundžiamame sprendime nepritari projektiniams pasiūlymams nurodoma, kad parengti projektiniai pasiūlymai prieštarauja Tvarkymo plano nuostatom. Pažymi, kad šiuo atveju Tvarkymo plano nuostatos negali būti taikomos, kadangi Planavimo sąlygų teritorijų planavimo dokumentams rengti parengimo ir išdavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. D1-262, 8 punktą nurodo, kad sąlygas rengianti institucija vadovaujasi: <...> planuojamoje teritorijoje galiojančiais ir Teritorijų planavimo dokumentų registre įregistruotais teritorijų planavimo dokumentų sprendiniais <...>, kitų strateginių dokumentų nuostatų reikalavimais, darančiais įtaką numatomo rengti teritorijų planavimo dokumento sprendiniams ir įvertinus planuojamoje teritorijoje išduotas kitų teritorijų planavimo dokumentų rengimo sąlygas, įstatymais ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais atitinkamą planuojamą veiklą. Todėl mano, kad rengiant planavimo sąlygas teritorijų planavimo dokumentams – Kuršių nerijos nacionalinio parko ir jo zonų ribų planui, Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo planui bei Neringos savivaldybės teritorijos ir jos dalių bendrajam planui – turėjo būti vadovujamasi minėto Detaliojo plano sprendiniais.

Trečiojo suinteresuoto asmens Neringos savivaldybės administracijos atstovas Ramūnas Bartkus su pareiškėjo skundu sutinka atsiliepime išdėstytais motyvais.

Neringos savivaldybės administracija atsiliepime (b.l. 41-43) nurodo, kad Neringos savivaldybės taryba 2000 m. rugsėjo 7 d. sprendimu Nr. 78 patvirtino žemės sklypo Preilos g. 39, Neringoje detalų planą, kuris yra galiojantis ir jo sprendiniai yra privalomi. Detaliajame plane numatyta, kad kiemo rūšys ir sandėlis yra griaunami ir toje sklypo dalyje vietoje dviejų senų sovietinių pastatų juos nugriovus pastatyti naują statinį – vandens dviračių ir valčių nuomos punktą su kavine, ko ir siekia pareiškėjas. Atkreipia dėmesį į tai, kad atsakovas Detaliojo plano projektą derino ir pastabų dėl jo sprendinių nepateikė. Mano, kad pareiškėjo pateikti projektiniai

pasiūlymai neprieštaruja Tvarkymo plano, nei iki jo galiojusiam Generalinio plano nuostatom, Detaliojo plano nuostatom, Apsaugos reglamentui bei kitiems teisės aktams. Pažymi, jog pareiškėjo projektiniuose pasiūlymuose atsispindi senoji architektūra ir atkuriamas senasis užstatymas. Taip pat pažymi, jog atsakovas skundžiamame sprendime nenurodo jokio teisės akto, kuriam prieštarautų pareiškėjo pateikti projektiniai pasiūlymai, o tik nurodo priežastis, dėl kurių nesutinka su pareiškėjo pateiktais projektiniais pasiūlymais, tačiau savo argumentų nepagrindžia.

Administracinių bylų teisenos įstatymo 78 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad bylos šalių ar jų atstovų neatvykimas į teismo posėdį, jeigu jiems apie posėdį buvo tinkamai pranešta, nėra kliūtis bylai nagrinėti ir sprendimui priimti. Byla nagrinėjama pareiškėjui Raimondui Daniūnui nedalyvaujant.

Teisėjų kolegija konstatuoja

Byloje nagrinėjamas ginčas dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Klaipėdos teritorinio padalinio (minėta, toliau – ir KPD Klaipėdos teritorinis padalinys) 2013 m. spalio 23 d. sprendimo Nr. (7.12.-kl)2kl-2380 „Dėl prašymo“ (toliau – ir skundžiamas sprendimas, Sprendimas), kuriuo nepritarta sandėlio nugriovimo ir naujo pastato pastatymo adresu Preilos g. 39, Neringa, projektiniams pasiūlymams, teisėtumo ir pagrįstumo.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas (1994 m. gruodžio 22 d. Nr. I-733), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 702 patvirtintas Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo planas (minėta, toliau – ir Tvarkymo planas), Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2006 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. ĮV-183 patvirtintas paveldo tvarkybos reglamentas PTR 2.12.01:2006 „Urbanistinės struktūros. Bendrieji reikalavimai“ (minėta, toliau – ir Tvarkybos reglamentas), Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2007 m. birželio 4 d. įsakymu Nr. ĮV-329 patvirtintas paveldo tvarkybos reglamentas PTR 3.06.01:2007 „Kultūros paveldo tvarkybos darbų projektų rengimo taisyklės“ (toliau – ir Taisyklės), Kuršių nerijos nacionalinio parko apsaugos reglamentas, patvirtintas 2002 m. rugpjūčio 10 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 439 (minėta, toliau – ir Apsaugos reglamentas), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1269 patvirtinti Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos (generalinio plano) pagrindiniai teiginiai (galiojo iki 2012 m. birželio 24 d.) (minėta, toliau – ir Generalinis planas).

Iš Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašo matyti, jog 1,2508 ha žemės sklypas, esantis Preilos g. 39, Neringoje, priklauso Lietuvai. Šio sklypo dalį, t.y. 0,0508 ha žemės plotą nuomos sutarties pagrindu nuo 2003 m. birželio 12 d. valdo pareiškėjas Raimondas Daniūnas. Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašu nustatyta, kad pareiškėjui nuosavybės teise priklauso sklype esantys statiniai – poilsio pastatas (unikalus Nr. 2398-0000-8029), kiemo rūsys (unikalus Nr. 2398-0000-8040), sandėlis (unikalus Nr. 2398-0000-8050) (Projektinis pasiūlymas, 1 priedas, 12-13, 17-26 psl.).

Neringos savivaldybės tarybos 2000 m. rugsėjo 7 d. sprendimu Nr. 78 patvirtino žemės sklypo, esančio Preilos g. 39, Neringoje, detaliojo plano (minėta, toliau – ir Detalusis planas) pagrindinis brėžinys ir Detaliojo plano aiškinamasis raštas patvirtina, jog Detaliojo planu buvo numatyta, kad kiemo rūsys bei sandėlis yra griaujami ir toje sklypo dalies vietoje statomas naujas pastatas – vandens dviračių ir valčių nuomos punktas su kavine (Projektinis pasiūlymas, 1 priedas, 6-11 psl.). Žemės sklypas ir pastatai, esantys Preilos g. 39, Neringoje, yra kultūros vertybės, kurios Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. ĮV-190 (Žin. 2005, Nr. 58-2034) buvo pripažintos saugoti viešajam pažinimui ir naudojimui (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 2069, buvęs kodas U9; žr. <http://kvr.kpd.lt/heritage/>). Minėtame Kultūros vertybių registre Preilos gyvenvietė įrašyta kaip objektas – valstybės saugoma vietovė.

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo paskirtis – išsaugoti Lietuvos nekilnojamą kultūros paveldą ir perduoti ateities kartoms, sudaryti sąlygas visuomenei jį pažinti ir juo naudotis (1 straipsnio 1 dalis). Šis įstatymas nustato nekilnojamojo kultūros paveldo,

esančio Lietuvos Respublikos teritorijoje, apskaitos, saugojimo ir tvarkybos, šio ir kitų teisės aktų nustatytų paveldosaugos reikalavimų laikymosi priežiūros, kultūros paveldo objektų būklės stebėjimo teisinius pagrindus; saugo nematerialųjį kultūros paveldą, nustatydamas su juo susijusių vietų ir kitokių nekilnojamųjų daiktų apsaugą (1 straipsnio 2 dalies 2 ir 3 punktai). Minėto įstatymo 2 straipsnio 18 punkte nustatyta, jog kultūros paveldo vietovė – tai teritorija, kuri pasižymi istoriškai susiformavusiais ypatumais, visumos darna ir (ar) derme su gamtine aplinka ir kurioje yra kultūros paveldo objektų. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 2 straipsnio 30 dalyje apibrėžta saugomos vietovės sąvoka, kuri apibūdinama kaip kultūros paveldo vietovė, kuri teisės aktų nustatyta tvarka paskelbta saugoma ir kuriai taikomi paveldosaugos reikalavimai arba kurios apsaugai Saugomų teritorijų įstatymo nustatyta tvarka įsteigtas istorinis nacionalinis parkas, istorinis regioninis parkas, kultūrinis rezervatas ar kultūrinis draustinis.

Žemės sklypas ir pastatai, esantys Preilos g. 39, Neringoje, yra kultūros vertybės – Preilos gyvenvietės, pripažintos saugoti viešajam pažinimui ir naudojimui, teritorijoje, todėl jai taikomas Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas ir kiti teisės aktai, kuriais siekiama išsaugoti nekilnojamąjį kultūros paveldo objektą (Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 4 straipsnio 4-5 dalis).

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 13 straipsnyje reglamentuojami saugojimo režimai saugomiems objektams ir jų teritorijoms. Šio straipsnio 4 dalyje nustatyta, jog tausojamo naudojimo režimas nustatomas tiems kultūros paveldo objektams, kuriems išsaugoti tikslinga parinkti tokį naudojimo būdą ir pritaikymą, kad mažiausiai būtų sužalotos objekto vertingosios savybės, o valdytojas būtų suinteresuotas jį prižiūrėti. Minėto įstatymo 19 straipsnio 2 dalies 1 punkte numatyta, kad viešajam pažinimui ir naudojimui saugomame objekte, jo teritorijoje, vietovėje draudžiama naikinti ar kitaip žaloti nekilnojamosios kultūros vertybės pase nurodytas vertingąsias savybes. Šio įstatymo 23 straipsnio 4 dalyje numatyta, jog stichinių nelaimių ar žmonių sunaikinti kultūros paveldo objektai išimtiniais atvejais, nesukeliant grėsmės turinčioms vertingųjų savybių išlikusioms jų liekanoms, dalims ar elementams, gali būti Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka atkuriami, jeigu: 1) atkūrimo galimybė pagrįsta išsamiais istorinių šaltinių ir fizinių tyrimų duomenimis; 2) objektas turi ypatingą meninę ar simbolinę reikšmę, yra itin svarbus tautinei savimonei ir kultūros paveldui puoselėti ir dera prie kraštovaizdžio; 3) atkūrimui pritaria valstybės ir savivaldybių institucijos ir visuomenė.

Iš bylos medžiagos matyti, jog 2011 m. balandžio 7 d. Neringos savivaldybės administracijos vyriausiasis architektas ir 2011 m. kovo 10 d. KPD Klaipėdos teritorinis padalinys pareiškėjui išdavė specialiuosius reikalavimus objekto – pastato – kiemo rūšio (unikalus Nr. 2398-0000-8040) ir pastato – sandėlio (unikalus Nr. 2398-0000-8050), esančio Preilos g. 39, Neringa, rekonstravimui į valčių vandens dviračių nuomos punktą su kavine (Projektinis pasiūlymas, 1 priedas, 3-4 psl.). Neringos savivaldybės administracijos vyriausiasis architektas specialiuosiuose architektūros reikalavimuose projektavimui nurodė projektuoti vadovaujantis teritorijos Preilos g. 39 Detaliojo plano sprendiniais, patvirtintais Neringos savivaldybės tarybos 2000 m. rugsėjo 7 d. sprendimu Nr. 78; taip pat nurodė pateikti fasadų spalvinį sprendimą su spalvų etalonais, fasadų elementų detalizacija. KPD Klaipėdos teritorinis padalinys 2011 m. kovo 10 d. rašte Nr. (12.14)1kl-34 „Dėl specialiųjų reikalavimų“ nurodė, kad kiemo rūšys ir sandėliukas, esantys Preilos g. 39, yra registruotos kultūros vertybės – Preilos gyvenvietės, pripažintos saugoti viešajam pažinimui ir naudojimui teritorijoje. Nurodyta projektuoti vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 19 straipsniu, Detaliojo planu bei Generaliniu planu. Minėtu raštu taip pat atkreipė dėmesį, kad pagal Generalinio plano Preilos ir apylinkių principinį planą kiemo rūšys ir sandėlis patenka į zoną, kuriai yra numatytas toks naudojimo ir tvarkymo reglamentavimas „marių pusėje projektuoti senojo užstatymo pastatus imituojančius 1 aukšto su mansardomis tūrius ... su būdingomis tradicinėmis medžiagomis ir spalvomis“. Pažymėta, kad prie prašymo gauti specialiuosius reikalavimus pridėtiems projektiniams pasiūlymams nepritaria, kadangi jie neatitinka aukščiau paminėtos

Generalinio plano nuostatos. Nurodyta parengti projektinius pasiūlymus ir juos pateikti tvirtinti KPD Klaipėdos teritoriniam padaliniiui.

Tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1269 patvirtinto Kuršių nerijos nacionalinio parko Generalinio plano (galiojusio iki 2012 m. birželio 24 d.) priedo 14 punkte buvo nustatyta, kad gyvenamųjų pastatų, aptarnavimo ir kitų objektų statybos, rekonstravimo ir restauravimo projektai turi būti rengiami vadovaujantis nustatyta tvarka patvirtintais Nidos, Preilos, Pervalkos, Juodkrantės, Alksnynės ir Smiltynės gyvenviečių bei apylinkių principiniais planais. Minėta, jog žemės sklypo, esančio Preilos g. 39, Detaliajame plane buvo numatyta, kad kiemo rūšys ir sandėlis yra griauunami ir toje sklypo dalies vietoje statomas naujas pastatas – vandens dviračių ir valčių nuomos punktas su kavine. Iš minėto KPD Klaipėdos teritorinio padalinio 2011 m. kovo 10 d. rašto dėl specialiųjų reikalavimų matyti, jog atsakovas buvo aiškinais nustatęs, kokius teisės aktų reikalavimus turi atitikti projektas bei akcentavo, kad „marių pusėje projektuoti senojo užstatymo pastatus imituojančius 1 a. su mansardomis tūrius ... su būdingomis tradicinėmis medžiagomis ir spalvomis...“. Bylos medžiaga nustatyta, kad buvo parengti pastato spalvinės gamos du variantai. Neringos miesto savivaldybės administracija 2012 m. lapkričio 27 d. pritarė projektiniams pasiūlymams, leidžiant pasirinkti bet kurį iš pateiktų spalvinės gamos variantų; 2012 m. balandžio 3 d. Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcija pritarė pastato spalvinės gamos 1 variantui (b.l. 9-10, Projektinis pasiūlymas, 1 priedas, 36 psl.). Tačiau atsakovas KPD Klaipėdos teritorinis padalinys atsisakė pritari projektiniams sprendiniams.

Pažymėtina, jog Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos komisija, 2013 m. kovo 7 d. išnaginėjusi pareiškėjo 2013 m. vasario 20 d. skundą dėl KPD Klaipėdos teritorinio padalinio 2013 m. vasario 1 d. raštu Nr. (7.12-KL)21KL-225 teikto atsisakymo pritari pastato – kiemo rūšio rekonstravimo į valčių, vandens dviračių nuomos punktą su kavine ir pastato – sandėlio griovimo projektiniam pasiūlymui, atkreipė dėmesį į tai, jog pagal galiojantį sklypo Detalųjį planą yra viršyti sklypo užstatymo parametrai, tačiau kitų pažeidimų, dėl kurių būtų galima nepritarti pareiškėjo projektiniams pasiūlymams, nerado (b.l. 36).

2013 m. rugpjūčio 27 d. KPD Klaipėdos teritoriniam padaliniiui pateiktu prašymu pareiškėjas prašė dar kartą peržiūrėti projektinius pasiūlymus ir jiems pritari (b.l. 35). Prašyme nurodė, jog atsižvelgus į Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos komisijos pastabas dėl neaiškumą apie pasiūlymuose numatytus sklypo užstatymo duomenis ir jų atitikimą Detaliojo plano sprendiniams, nurodo, kad šių duomenų skaičiavimai buvo ir yra pateikti pasiūlymų aiškinamajame rašte, kuris yra privaloma ir neatsiejama projektinių pasiūlymų dalis. Prašyme taip pat pažymėta, kad įgyvendinus pateiktus sprendinius nebus padaryta neigiama įtaka Preilos gyvenvietės panoramai ir siluetai nuo marių pusės bei projektuojamas statinys nesuskaldys vientisą marių pakrantės želdinių ruožą, kadangi: 1) pasiūlymuose projektuojamas statinys numatomas sklype Preilos Nr. 9 stovėjusio pagalbinio ūkio pastato, vėliau perstatyto į kiemo rūšį, vietoje; 2) pasiūlymų sprendiniai suprojektuoti taip, kad nebūtų pažeistas esamas marių pakrantės želdinių ruožas, kuris yra saugomas. Nenumatoma šalinti nė vieno esamo medžio, o pėsčiųjų srauto patekimas į marių pakrantę netrukdomai užtikrinamas sklypo plano sprendiniais; 3) sprendiniai atitinka visus išduotuose specialiuosiuose reikalavimuose nurodytus ir kitais teisės aktais nustatytus reikalavimus.

KPD Klaipėdos teritorinis padalinys skundžiamu 2013 m. spalio 23 d. sprendimu Nr. (7.12.-kl)2kl-2380 netenkino pareiškėjo prašymo ir nepritarė pakartotinai pateiktiems papildytiems projektiniams pasiūlymams (b.l. 8). Sprendimą motyvavo tuo, jog: 1) vadovaujantis Kuršių nerijos nacionalinio parko ir jo zonų ribų plano 2 straipsnio 15 dalimi Preila yra paskelbta urbanistiniu draustiniu, kurio tikslas išsaugoti Preilos planinę ir erdvių struktūrą su išlikusiomis architektūros vertybėmis, išlaikant būdingų erdvių ir architektūros pobūdį, o pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 23 straipsnio 1 dalį, paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.12.01:2006 „Urbanistinės struktūros. Bendrieji reikalavimai“ II dalies 9 punktą, paveldo tvarkybos reglamento PTR 3.06.01:2007 „Kultūros paveldo tvarkybos darbų projekto rengimo taisyklės“ IV skyriaus 17 punktą statinių statybos, rekonstrukcijos darbai

kultūros paveldo objektų teritorijose galimi tik pagrindus juos atliktų tyrimų (istorinių, urbanistinių) išvadų pagrindu. Projektuojamas objektas yra nekilnojamosios kultūros vertybės Preilos gyvenvietės teritorijoje, kuri pripažinta saugoti viešajam pažinimui ir naudojimui. Pažymėjo, kad pateikti istoriniai, archyviniai, urbanistiniai tyrimai nepagrindžia, kad esamo rūšio ir sandėliuko vietoje stovėjo pastatas, todėl projektuojamas statinys negali atsirasti istoriškai neužstatytoje vietoje. Nurodė, kad vadovaujantis Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano I dalies 2.5 punktu, tvarkymo priemonėmis siekiama išryškinti žmogaus ir gamtos sambūvį išreiškiančią kultūrinio kraštovaizdžio bendrą erdvinę struktūrą ir savitas raiškias panoramas bei siluetus nuo Kuršių marių pusės. Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano I dalies 4.3 punktas taip pat numato, kad saugomose vietovėse – kultūriniuose draustiniuose galima kultūros paveldo objektų tvarkymas, pastatų remontas, išlaikant medžiagiškumą ir būdingus puošybos elementus, sovietinio laikotarpio pastatų rekonstrukcija, nedidinant užstatymo tankumo ir pastatų aukščio. Kultūriniuose draustiniuose esančių sovietinio laikotarpio pastatų rekonstrukcija atliekama skaidant jų tūrius ir matmenis į mažesnius. Todėl įgyvendinus pateiktus sprendinius bus pažeista Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 19 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostata ir bus padaryta neigiama įtaka apskaitos dokumentuose nustatytai kultūros paveldo objekto – Preilos gyvenvietės vertingajai savybei – gyvenvietės panoramai ir siluetui nuo marių pusės, Preilos urbanistinio draustinio planinei ir erdvinei struktūrai, o taip pat bus pažeistos Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano nuostatos.

Minėta, kad Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 4 straipsnio 4 dalies 1 punkte nustatyta, jog nekilnojamojo kultūros paveldo teisinę apsaugą sudaro šio ir kitų įstatymų nustatyti paveldosaugos reikalavimai kultūros paveldo objektams, jų teritorijoms, vietovėms ir apsaugos zonoms. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 702 „Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo planas patvirtinimo“ 1 punktu buvo patvirtintas Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo planas, o šio nutarimo 3.1 punktu pripažintas netekusiu galios Generalinis planas, kuris galiojo iki 2012 m. birželio 24 d., t.y. pareiškėjui rengiant projektinius pasiūlymus. Pareiškėjas skunde nurodo, kad Tvarkymo planas įsigaliojo vėliau, nei kad buvo išduotos planavimo sąlygos, todėl neturėtų būti vadovujamasi Tvarkymo planu, o vadovujamasi tik Generaliniu planu. Tačiau teisėjų kolegija su šiuo pareiškėjo argumentu nesutinka, kadangi Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 4 straipsnio 4 dalies 1 punkte imperatyviai nustatyta, jog nekilnojamojo kultūros paveldo teisinę apsaugą sudaro šio ir kitų įstatymų nustatyti paveldosaugos reikalavimai kultūros paveldo objektams, jų teritorijoms, vietovėms ir apsaugos zonoms. Atsižvelgiant į tai, kad Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo ir kitų teisės aktų paskirtis yra išsaugoti Lietuvos nekilnojamąjį kultūros paveldą ir perduoti ateities kartoms, sudaryti sąlygas visuomenei jį pažinti ir juo naudotis, vadinasi, net pasikeitus teisiniam reglamentavimui, rengiamas projektas turi atitikti šiuo metu galiojančias teisės normas, kurios saugo kultūros vertybes. Priešingu atveju, nepaisant teisės aktų pasikeitimų, kuriais siekiama apsaugoti nekilnojamąjį kultūros paveldą, nebūtų užtikrinta nekilnojamojo kultūros paveldo objekto (vietovės) apsauga ir jo išlaikymas ateities kartoms. Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija sprendžia, jog nagrinėjamoje byloje yra taikytinos Tvarkymo plano nuostatos.

Tvarkymo plano 1 punkte numatyta, kad principinės Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo koncepcijos nuostatos, atitinkančios darnaus vystymosi ideologiją, yra šios: 1.1. pasaulio kultūros ir gamtos paveldo vietovės apsaugos reikalavimų užtikrinimas, prioritetą teikiant gamtos ir kultūros paveldo išsaugojimui; 1.2. nacionalinio parko planavimo patirties tęstinumo užtikrinimas, pažangių Kuršių nerijai priimtinių idėjų perimamumas ir plėtojimas. Tvarkymo plano 2.5 punkte nustatyta, jog tvarkymo priemonėmis siekiama išryškinti žmogaus ir gamtos sambūvį išreiškiančią kultūrinio kraštovaizdžio bendrą erdvinę struktūrą ir savitas raiškias panoramas bei siluetus nuo Kuršių marių pusės. Specialieji saugomų vietovių – kultūrinių draustinių tvarkymo reikalavimai nustatomi kultūros paveldo apsaugos specialiajame plane. Tvarkymo plano 4.3 punkte numatyta, jog saugomose vietovėse – kultūriniuose

draustiniuose galima kultūros paveldo objektų tvarkyba, pastatų remontas, išlaikant medžiagiškumą ir būdingus puošybos elementus, sovietinio laikotarpio pastatų rekonstrukcija, nedidinant užstatymo tankumo ir pastatų aukščio. Sunykusio istorinio užstatymo vietose atkuriamas buvęs užstatymas arba, kai nepakanka istorinių duomenų, jos gali būti užstatomos naujais statiniais, išlaikant vyravusį užstatymo pobūdį, pastatų išdėstymą, užstatymo tankį, gyvenamųjų ir ūkinių pastatų proporcijas, dydžius ir medžiagiškumą, naudojant būdingus puošybos elementus. Prioritetas teikiamas istorinių valdų (posesijų) išlaikymui arba jų atkūrimui, formuojant senąsias žvejų sodybų ribas ar kitas istorines valdas atitinkančius žemės sklypus. Kultūriniuose draustiniuose esančių sovietinio laikotarpio pastatų rekonstrukcija atliekama skaidant jų tūrius ir matmenis į mažesnius. Pažymėtina, jog pagal Tvarkymo plano 84 punktą, vidutinio griežtumo – atnaujinamojo (renovacinio) tvarkymo reglamentas (GĖr) taikomas Nidos, Preilos, Juodkrantės, Smiltynės gyvenamųjų vietovių dalims, taip pat Pervalkai. Pagrindinis tvarkymo uždavinys – išsaugoti bendrą architektūrinį šių gyvenamųjų vietovių dalių pobūdį ir jų kraštovaizdžio erdvinius ryšius. Šios gyvenamųjų vietovių dalys tvarkomos pagal 9.2.2–9.2.2.17 punktuose nustatytus reikalavimus. Pagal Tvarkymo plano 85 punktą, pertvarkomasis saugančiojo tvarkymo reglamentas (GĖp) taikomas smarkiai pakeistose Nidos, Preilos, Juodkrantės ir Smiltynės gyvenamųjų vietovių dalyse, iš esmės praradusiose architektūrinę užstatymo vertę, tačiau svarbiose bendros istorinės urbanistinės raidos požiūriu ir turinčiose vertingų urbanistinės planinės struktūros elementų. Šios gyvenamųjų vietovių dalys tvarkomos pagal 9.2.3–9.2.3.7 punktuose nustatytus reikalavimus.

Kaip matyti iš Tvarkymo plano 84 ir 85 punkto nuostatų, Preilos gyvenvietė patenka į GĖr ir GĖp zonas, todėl atitinkamai Preilos vietovė privalo būti tvarkoma pagal Tvarkymo plano 9.2.2–9.2.2.17 ir 9.2.3–9.2.3.7 punktuose nustatytus reikalavimus.

Tvarkymo plano 9.2.2 punkte nustatyta, jog kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo zona (GĖr) išskirta bendrąją kraštovaizdžio vertę turinčiose Kuršių nerijos gyvenamųjų vietovių dalyse, taip pat istorinio ir urbanistinių draustinių dalyse. Šios teritorijos tvarkomos atnaujinimo ir kopijavimo priemonėmis pagrįstu būdu, atitinkančiu Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme numatytą tausojamo naudojimo režimą. Pagal Tvarkymo plano 9.2.2.3 punktą, leidžiami šie tvarkybos darbai: tyrimai (taikomieji), remontas, avarijos grėsmės pašalinimas, konservavimas, pritaikymas, restauravimas, atkūrimas, šių darbų planavimas ir projektavimas. Sovietiniais metais pastatytiems ir kitiems pastatams galimi remonto ir tvarkomieji statybos darbai, jeigu kultūros paveldo apsaugos specialusis planas arba Kuršių nerijos nacionalinio parko apsaugos reglamentas nenustato kitaip. Pabrėžtina, kad Apsaugos reglamento 41 punkte nustatyta, jog intensyvaus rekreacinio naudojimo teritorijose (rekreacinės paskirties žemėje), rekreacinio prioriteto gyvenvietėse pagal detaliuosius planus galima rekreacinių įrenginių ir pastatų statyba, jeigu tai numatyta Generaliniame plane.

Tvarkymo plano 9.2.3.1 punkte nustatyta, jog leidžiama formuoti vietos sąlygas atitinkančią architektūrinę išraišką. Tvarkymo plano 9.2.3.4 punktas numato, jog Preilos dalyje, priskirtoje GĖp kraštovaizdžio tvarkymo zonai, turi būti užtikrinta, kad pėstieji galėtų eiti nuo sankryžos link marių ir priplaukos, galima esamų poilsio paskirties pastatų rekonstrukcija: tūrius skaidant ir projektuojant artimus tradicinių žvejo sodybos pastatų tūriams, proporcijoms, naudojant tradicines spalvas ir medžiagas, galimas aukštingumas – 1 aukštas su mansarda, pastatai ne aukštesni kaip 8,5 metro. Šie aukščio apribojimai netaikomi rekonstruojant esamus pastatus pagal iki šio plano patvirtinimo teisės aktų nustatyta tvarka išduotus statybą leidžiančius dokumentus.

Aptartos Tvarkymo plano nuostatos leidžia daryti išvadą, jog laikantis Tvarkymo plano ir kitų teisės aktų nustatytų reikalavimų, Preilos gyvenvietėje leidžiami rekonstravimo darbai, o kai sunykusio istorinio užstatymo vietose atkuriamas buvęs užstatymas arba kai nepakanka istorinių duomenų, jos gali būti užstatomos naujais statiniais, išlaikant vyravusį užstatymo pobūdį, pastatų išdėstymą, užstatymo tankį, gyvenamųjų ir ūkinių pastatų proporcijas, dydžius ir medžiagiškumą, naudojant būdingus puošybos elementus (Tvarkymo plano 4.3 punktas).

Skundžiamu sprendimu atsakovas pareiškėjo pateiktiems projektiniams pasiūlymams iš esmės nepritarė dėl to, kad: 1) pateikti istoriniai, archyviniai, urbanistiniai tyrimai nepagrindžia, kad esamo rūšio ir sandėliuko vietoje stovėjo pastatas, todėl projektuojamas statinys negali atsirasti istoriškai neužstatytoje vietoje; 2) įgyvendinus pateiktus sprendinius bus pažeista Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 19 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostata ir bus padaryta neigiama įtaka apskaitos dokumentuose nustatytai kultūros paveldo objekto – Preilos gyvenvietės vertingajai savybei.

Bylos medžiaga patvirtina, jog buvo atlikti urbanistiniai, istoriniai (archyviniai) tyrimai, kuriais nustatyta, kad numatomas rekonstruoti objektas (Preilos g. 39) istorinėje retrospektyvoje išsidėstęs vienos iš tipinių žvejų sodybų, kurią sudarė gyvenamasis namas ir ūkinis pastatas, vietoje (Urbanistiniai, istoriniai (archyviniai) tyrimai, 2 priedas, 3 psl.). Minėtame priede pateikto 1966 metų žemės sklypo plano (5 psl.) analizės pagrindu padaryta išvada, jog pastato – kiemo rūšio rekonstravimas į valčių, vandens dviračių nuomos punktą su kavine (Preilos g. 39) užims senos XX a. pirmoje pusėje stovėjusios žvejo sodybos plotą su vėliau (po II pasaulinio karo) įvykusiais pakitimais šios sodybos užstatyme: vietoje ūkinio pastato atsirado kiemo rūšys. Remiantis vizualine ir kartografinė medžiaga teigiama, kad objekto pastato – kiemo rūšio rekonstravimo į valčių, vandens dviračių nuomos punktą su kavine (Preilos g. 39) realizavimas atitinka Preilos – žvejų kaimo istorinio įvaizdžio koncepciją ir Neringos miesto kurortinės – rekreacinės funkcijos tikslus.

Atsakovas skundžiamame sprendime remiasi Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2007 m. birželio 4 d. įsakymu Nr. ĮV-329 patvirtintu paveldo tvarkybos reglamento PTR 3.06.01:2007 „Kultūros paveldo tvarkybos darbų projekto rengimo taisyklės“ 17 punktu, kuris nustato, jog projektinius pasiūlymus rengia reglamento 7 punkte nurodyti rengėjai, remdamiesi kultūros paveldo objekto apskaitos dokumentais ir kitais registro duomenimis, prieš projektavimą atliktų tyrimų išvadomis, istoriniais, ikonografiniais ir kitais duomenimis. Teisėjų kolegija pažymi, kad atsakovas Sprendime nenurodė priežasčių, dėl kurių pareiškėjo pateikti urbanistiniai, istoriniai (archyviniai) tyrimai neatitinka minėto Taisyklių 17 punkto, t.y. atsakovas Sprendime padarė išvadą, jos nepagrįsdamas, nes minėtas Taisyklių 17 punktas (taip pat Tvarkymo plano 4.3 punktas) kaip tik nustato galimybę rengti projektinius pasiūlymus, remiantis atliktais tyrimais, istoriniais ir kitais duomenimis. Taip pat Tvarkybos reglamento 9 punkte nustatyta, jog atliekant saugomų vietovių tvarkymą, privaloma vadovautis šių vietovių apsaugą, naudojimą ir tvarkymą reglamentuojančiais teisės aktais ir normatyviniais dokumentais nustatytais reikalavimais. Visi saugomų vietovių tvarkymo darbai atliekami tik turint išsamius tyrimus, tikslius duomenis apie saugomos vietovės elementus <...>. Konkretūs saugomų vietovių tvarkymo reikalavimai nustatomi tokios vietovės nuostatais, individualiu apsaugos reglamentu bei teritorijų planavimo dokumentais. Nagrinėjamu atveju pastato – kiemo rūšio rekonstravimas į valčių, vandens dviračių nuomos punktą su kavine nustatytas teritorijų planavimo dokumente – Detaliajame plane, kurio aiškinamajame rašte nurodyta, kad nugriovus esamą valčių nuomos kioską ir nenaudojamą rūšį maisto produktams laikyti sklypo šiaurės – rytų kampe pastatyti vandens dviračių ir valčių nuomos punktą su kavine. Detaliojo plano sprendiniai nėra nugrinčyti ar pripažinti prieštaraujantys aukštesnės galios teisės aktams. Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija sprendžia, jog atsakovo atsisakymas nepritari projektiniams pasiūlymams tuo pagrindu, kad pareiškėjo pateikti istoriniai, archyviniai, urbanistiniai tyrimai nepagrindžia, kad esamo rūšio ir sandėliuko vietoje stovėjo pastatas, yra nemotyvuotas ir nepagrįstas.

Atsakovas Sprendime taip pat nurodo, jog įgyvendinus pateiktus projektinius sprendinius bus pažeista Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 19 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostata ir bus padaryta neigiama įtaka apskaitos dokumentuose nustatytai kultūros paveldo objekto – Preilos gyvenvietės – vertingajai savybei – gyvenvietės panoramai ir siluetui nuo marių pusės, Preilos urbanistinio draustinio planinei ir erdvinei struktūrai, o taip pat bus pažeistos Tvarkymo plano nuostatos.

Pagal byloje pateiktus urbanistinius, istorinius (archyvinius) tyrimus, šioje teritorijoje stovėjo pastatai. Projektuojamas pasatas numatomas su būdingomis tradicinėmis medžiagomis ir

spalvomis, planuojamas sklype taip, kad derėtų prie gretimose aplinkoje esančių tiek autentiškų, tiek restauruotų bei pritaikytų pastatų, kurie formuoja marių pakrantės užstatymą. Projektuojamas rekonstruotas statinys orientuojamas marių kranto atžvilgiu, prisitaikant prie minėtų pastatų orientacijos. Detaliojo plano aiškinamajame rašte nurodyta, kad pastatas numatomas vieno aukšto, šlainiu stogu. Medinė prielauka įrengiama prie esamos betoninės Kuršių marių krantinės, prielaukos konstrukcijos turėtų leisti ne sezono metu prielauką demontuoti (Projektinis pasiūlymas, 1 priedas, 9, 32 psl.). Pažymėtina tai, jog atsakovas anksčiau, t.y. 2011 m. kovo 10 d. rašte Nr. (12.14)1kl-34 „Dėl specialiųjų reikalavimų“ net nebuvo nurodęs, kad pareiškėjo projektinių pasiūlymų nebus galima įgyvendinti dėl to, kad pastato rekonstravimas padarys neigiamos įtakos Preilos urbanistinio draustinio planinei ir erdvinei struktūrai bei jo panoramai ar siluetai. Atlikus istorinius tyrimus buvo nustatyta, kad numatomas rekonstruoti objektas (Preilos g. 39) istorinėje retrospektyvoje išsidėstęs vienos iš tokių tipinių žvejų sodybų, kurią sudarė gyvenamasis ir ūkinis pastatas, vietoje. Vadinas, projektinių sprendinių realizavimas (pastato – kiemo rūšio rekonstravimas į valčių, vandens dviračių nuomos punktą su kavine) atitiks žvejų kaimo istorinio įvaizdžio koncepciją. Visa tai įvertinus sprendžiama, jog projektiniai pasiūlymai nepadarys neigiamos įtakos gyvenvietės panoramai ir siluetai nuo marių pusės, Preilos urbanistinio draustinio planinei ir erdvinei struktūrai, o taip pat nebus pažeistos Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano nuostatos.

Teisėjų kolegija pažymi, jog atsakovas tik atsiliepime į skundą nurodė naujus argumentus dėl nepritarimo projektiniams pasiūlymams, kurie nebuvo nurodyti Sprendime. Atsakovas atsiliepime nurodė, kad pareiškėjas negali įgyvendinti Detaliojo plano sprendinio – kiemo rūšio rekonstravimo į valčių, vandens dviračių nuomos punktą su kavine, nes užstatytas žemės sklypo plotas Preilos g. 39 yra dvigubai didesnis (41.7 %) nei leidžiama Detaliojo plano sprendiniams; teigia, kad 2011 m. lapkričio 25 d. Kultūros paveldo departamento direktoriaus įsakymu Nr. Į-393 „Dėl valstybės saugomos nekilnojamosios kultūros paveldo vertybės – Preilos gyvenvietės, Neringos m., nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimo“ pradėtas rengti specialusis planas, kurio planavimo tikslas – užtikrinti Preilos gyvenvietės ir jos teritorijos išsaugojimą bei Preilos gyvenvietės teritorijoje bei apsaugos zonoje taikomų reikalavimų įteisinimą.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2013 m. gruodžio 10 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-1902/2013 pažymėjo tai, kad teismo administracinis procesas turėtų priklausyti nuo to, koks ginčas yra išnagrinėtas viešojo administravimo institucijoje. Administracinis teismas, nagrinėdamas skundus dėl individualių administracinių aktų teisėtumo, vykdo viešojo administravimo subjektų kontrolę (angl. *a reviw*), t.y. teismas kontrolės modelio byloje vykdo objektyvios teisės tvarkos apsaugos (angl. *escoours objetif*) funkcijas (Administracinių bylų teisenos įstatymo 3 straipsnis). Taigi byloje dėl administracinių aktų teisėtumo procesas administraciniame teisme turėtų būti nuoseklus administracinio ginčo ne teisme pratęsimas, o teisminės kontrolės dalykas turėtų apimti viešojo administravimo subjekto veiksmus tikrinant į subjektą besikreipusių asmenų reikalavimo teisę, sprendžiant klausimą, ar dalyvavo visi subjektai, kurie turėtų dalyvauti ne teismo administraciniame procese, sprendžiant, ar pagrįsti yra asmenų reikalavimai, ar viešojo administravimo subjektas pagal viešosios teisės normas gali priimti palankų administracinį sprendimą ir kt. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas šioje nutartyje pažymėjo, jog materialinės teisės normas taiko ne teismas, o viešojo administravimo subjektas, kuris sprendžia klausimą dėl administracinio sprendimo priėmimo, o administracinis teismas tik sprendžia klausimą, ar viešojo administravimo subjektas teisingai taikė materialinės teisės normas. Todėl atsižvelgiant į minėtą Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išaiškinimą bei į tai, kad atsakovas Sprendime nepasisakė dėl projektinių pasiūlymų prieštaravimo reglamentuojamam užstatymo tankumui, pradėto rengti Specialiojo plano bei nekėlė klausimo dėl vykdomos veiklos atitikimo Detaliojo plano sprendiniams, todėl teisėjų kolegija šių atsakovo argumentų nevertina.

Viešojo administravimo subjekto sprendimai turi atitikti bendruosius Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimus – turi būti pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, bei juos priimant turi būti laikomasi Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje išdėstytų principų.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo jurisprudencijoje yra konstatavęs, kad Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio nuostatos reiškia, jog akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (pvz., žr. 2010 m. rugpjūčio 24 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-7450/2010; 2010 m. spalio 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-1116/2010 2013 m. gruodžio 19 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-2393/2013). Tam, kad individualus teisės aktas būtų teisėtas, jis turi apimti faktinių aplinkybių tyrimą, taikytinos teisės normos paiešką, teisinį nustatytų faktų vertinimą (kvalifikavimą). Esminė individualaus administracinio akto pagrįstumo sąlyga – turi būti nustatytos ne pavienės faktinės aplinkybės, o juridinių faktų visetas, būtinas ir pakankamas teisės normai taikyti. Tinkamas motyvų neišdėstymas ne tik lemia administracinio akto neteisėtumą ir nepagrįstumą, bet ir apsunkina administracinio ginčo nagrinėjimą nustatant ginčo esmę ir ribas.

Teisėjų kolegija konstatuoja, kad nagrinėjamu atveju negalima pripažinti, jog skundžiamas Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Klaipėdos teritorinio padalinio 2013 m. spalio 23 d. sprendimas Nr. (7.12.-kl)2kl-2380 atitinka individualaus administracinio akto reikalavimus, kas duoda pagrindą aktą panaikinti (Administracinių bylų teisenos įstatymo 89 straipsnio 1 dalies 1 punktą).

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 85 straipsnio 5 dalimi, 86-87 straipsniais, 88 straipsnio 2 punktu, teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a:

pareiškėjo Raimondo Daniūno skundą tenkinti.

Panaikinti Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Klaipėdos teritorinio padalinio 2013 m. spalio 23 d. sprendimą Nr. (7.12.-kl)2kl-2380, kuriuo nepritarta pakartotinai pateiktiems papildytiems projektiniams pasiūlymams.

Sprendimas per 14 dienų nuo jo paskelbimo dienos gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, paduodant apeliacinį skundą per Klaipėdos apygardos administracinį teismą arba tiesiogiai – apeliacinės instancijos teismui.

Teisėjai

Dalia Gumuliauskienė

Remigijus Arminas

Laimutė Jokubauskaitė